

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

2-son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 2 (6) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdulkaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Kurbanov Eldar Ermamatovich, Qormishov Mirjalol Jumamurod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO TOTUVLIKNI TA'MINLASHDA MILLIY MADANIY MARKAZLARINING INSTITUTSIONAL ROLI VA VAZIFASI (Sirdaryo viloyati markazlari misolida)	11-15
<i>Djurayev Ikrom Nematovich</i> SOPOLLI-KO'ZALI ARXEOLGIK QATLAMLARIDA SHIMOLIY DASHT QABILALARINING IZLARI	16-19
<i>Акбарова Камила Шухрат кизи</i> МЕЖДУ СЕКУЛЯРИЗАЦИЙ И МОДЕРНИЗАЦИЕЙ: СОВЕТСКАЯ ПОЛИТИКА В СФЕРЕ РЕЛИГИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	20-26
<i>Olimov Islombek Ulug'bek o'g'li</i> SUV TA'MINOTI TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	27-31
<i>Sitorabonu Bobojonova</i> BUXORODA DASTLABKI MUZEYNING TASHKIL TOPISHI.....	32-36
<i>O'ralov Orzubek</i> GEOGRAFIK KASHFIYOTLARGA QADAR POLINEZIYA XALQLARINING RIVOJLANISHI VA DAVLATCHILIK INSTITUTLARINING SHAKLLANISHI TARIXI.....	37-45
<i>Qahhorov Shohjaxon Shodiyor o'g'li</i> ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR MEROSINING TARIXIY VA MA'NAVIY TAHLILI.....	46-50

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Madartov Bahrom</i> TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA O'ZARO MUNOSABATLARNI HISOBGA OLISH ASOSIDA STRATEGIK REJALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	51-55
<i>Xudayberdiyev Otabek Absalomovich</i> XALQARO SAVDO MUNOSABATLARIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TA'MINOT ZANJIRI VA LOGISTIKA KONTROLLINGINING ROLI	56-64
<i>Ismailova Shaxnoza Uktamovna</i> O'ZBEKISTONDA INFLYATSION BOSIM OMILLARI VA ULARNING ISTE'MOL NARXLARI INDEKSIDA NAMOYON BO'LISHI.....	65-75
<i>Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI BELGILOVCHI OMILLAR TIZIMINI ANIQLASH VA XIZMAT SIFATI QIYMAT TAKLIFI MIJOZ TAJRIBASI BRENDA KAPITALI HAMDA TEZKORLIK INDIKATORLARI ASOSIDA BAHOLASH	76-87

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Alimatova Nargis Abduxalilovna</i> INSON ONGINING TABIATINI O'RGANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	88-93
--	-------

<i>Utegenova Jamila Djolmurzayevna</i> O'ZBEKISTONDA BIOETIKANING SHAKLLANISHI VA FALSAFIY ASOSLARI	94-97
<i>Mamatqulov Rashid Pazilbekovich</i> JAMIYAT YUKSALISHIDA IJTIMOY NAZORATNING ROLI.....	98-102
<i>Shadimetov Mahmudjon Negmatjanovich</i> RUHIY KAMOLOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY MAZMUNI VA TARIXIY ILDIZLARI .	103-108
<i>Ochilov Jamshid Abdurashidovich</i> KOSMOGEN, TEXNOGEN, ANTROPOGEN SIVILIZATSIYALAR MOHIYATINING ONTOLOGIK TALQINI	109-117
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> KASABA UYUSHMALARI TIZIMIDA INSON QADRINI YUKSALTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	118-126
<i>Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna</i> ABU RAYHON BERUNIY ASARLARIDA FANLARNING INSON HAYOTIDAGI O'RNI MASALALARI	127-130
10.00.00 - FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Axmedov Oybek Saporbayevich</i> INGLIZ TILIDAGI SOLIQ-BOJXONA TERMINOLOGIK BIRLIKLARINI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING STILISTIK MUAMMOLARI.....	131-139
<i>Babadjanova Nazokat</i> OGAHIYNING SO'Z VA NUTQ MASALALARIGA OID QARASHLARINING MA'RIFIY MANBALARI	140-148
<i>Xo'jamqulov Anvar Jozilovich, Tog'ayeva Shoxnoza Elmurod qizi</i> ADABIYOTIDA "ABSURD" TUSHUNCHASI	149-153
<i>Abdullayeva Rahima Raimqul qizi</i> MEDIA YORDAMIDA IMIDJNING SHAKLLANISHI VA IJTIMOY FIKR	154-161
<i>Fozilov Arabjon Nozimjon o'g'li</i> CHET TILLARINI O'RGANISHDA SO'Z YODLASHNING AHAMIYATI	162-165
<i>Sarvinoz Abdiraxmonova Davron qizi, Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> THE SIGNIFICANCE OF STUDYING GENDER REPRESENTATION IN IDIOMS AND PHRASEOLOGICAL UNITS.....	166-171
<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> TAVALLO IJODIDA POETIK OBRAZ YANGILANISHINING IJTIMOY-TARIXIY VA ADABIY- ESTETIK OMILLARI.....	172-185
<i>Кодирова Зарина Баходировна</i> ХУДОЖЕСТВЕННОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ДЕТСКОЙ ПРОЗЫ ДЭВИДА УОЛЛЬЯМСА: «DEMON DENTIST», «THE FING», «GANGSTA GRANNY».....	186-191
<i>Ismatilloev Jobir</i> "FIRDAVS UL-IQBOL"DAGI QASIDALARDA HUKMDORLAR MADHI	192-197
<i>Bozorova Nasiba</i> O'LMAS UMARBEOVNING "YOZ YOMG'IRI" QISSASIDA JINOYATNI O'RGANISHDA RETROSPEKSIYA USULI	198-203

<i>Ганиева Зухра Муратбаевна</i> ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТА «СМЕРТЬ» В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: КОГНИТИВНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	204-212
--	---------

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich, Ro'ziboyev Asilbek</i> SUN'IY INTELLEKT QARORLARIDA ADOLATSIZLIK MUAMMOSI VA UNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	213-218
<i>Bazarova Dildora Bahodirovna</i> ODIL SUDLOVNI TA'MINLASHDA "RAQAMLI SUD"	219-226
<i>Babaev Djaxongir Ismailbekovich</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДОГОВОРА ПИТЬЕВОГО ВОДОСНАБЖЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА	227-229
<i>Azходжаева Роза Алтыновна</i> РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ.....	230-235
<i>Абдужампоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> ЭЛЕКТРОННЫЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВА В ДЕЛАХ О КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЯХ: ПРОБЛЕМЫ СБОРА, ФИКСАЦИИ И ПРАВОВОЙ ОЦЕНКИ	236-246
<i>Alijanov Ilhomjon Erkinjon o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIGA QABUL QILISHDA NOMZODLARGA QO'YILGAN TALABLAR, XIZMATGA QABUL QILISH VA YOSH MUTAXASSISLAR BILAN ISHLASHGA DOIR FAOLIYATNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	247-253
<i>Sarsenbaeva Aynura Tenelbay qizi, Tanirbergenov Sultanbek Bazarbaevich</i> FUQAROLARNING KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ VA ERKINLIKLARIGA QARSHI JINOYATLAR HUQUQIY MOHIYATI.....	254-258
<i>Qudratillayev Jaxongir Zokirjon o'g'li</i> INTERNETDAN FOYDALANISH HUQUQINING TARKIBIY QISMI.....	259-265
<i>Usmonaliyev Muslimbek Qurvonaliyevich</i> SPORTCHILARNI VAQTINCHALIK IJARAGA OLIISH SHARTNOMASINING SPORT HUQUQIDAGI O'RNI	266-272
<i>Mamadaliyev Boburjon Bahodirjon o'g'li</i> MAHALLIY BUDJETNI TARTIBGA SOLISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI IJRO ORGANLARINING VAZIFALARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	273-278
<i>Umarova Xolisxon Nomoz qizi</i> KORPORATSIYA DIREKTORLARINING FUNKSIONAL VAZIFALARINI AMALGA OSHIRISH BILAN BOG'LIQ JAVOBGARLIGI CHEGARASI	279-286
<i>Yaqubova Guli Qosimboy qizi</i> VOYAGA YETMAGANLAR BILAN BOG'LIQ ISHLARNI FUQAROLIK SUDLARIDA KO'RISHDA PROKURORNING ISHTIROKI TUSHUNCHASI VA UNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	287-294
<i>Ibrohimov Azimjon</i> XO'JALIK JAMIYATLARI BOSHQARUV ORGANLARI TIZIMIDA IJRO ORGANI: ROSSIYA FEDERATSIYASI MISOLIDA	295-301

<i>Choriyeva Xupshidabonu Xuppam qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "VASIYLIK VA HOMIYLIK TO'G'RISIDA"GI QONUNINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	302-310
<i>Saidazimov Yusuf Sodiq o'g'li</i> MA'MURIY AKT. MA'MURIY AKTNING MAZMUN-MOHIIYATI. GERMANIYA TAJRIBASI.....	311-316
<i>Tursunov Ilxomjon Salimovich</i> MUQADDAM SUDLANGAN SHAXSLAR TOMONIDAN SODIR ETILISHI MUMKIN BULGAN JINOIY HARAKATLARNI OLDINI OLISH VA MAXSUS PROFILAKTIKANI TAKOMILLASHTIRISH	317-321
<i>Xojanazarov Otabek Saydazimovich</i> OZODLIK DAN MAHRUM QILISH BILAN BOG'LIQ BO'LMAGAN JAZOLAR IJROSI USTIDAN PROKUROR NAZORATI: MILLIY VA XALQARO TAJRIBA.....	322-329
<i>Raxmedov Xurshid Ashrapxodjayevich</i> JINOYAT ISHINI QO'ZG'ATISH INSTITUTINING HUQUQIY TABIATI VA PROTSESSUAL AHAMIYATI	330-339
<i>Mansurova Xulkar Nabiyevna</i> FUQAROLIK PROTSESSINING TEZKORLIGINI TA'MINLASHDA SIRTDAN HAL QILUV QARORI CHIQRISHNING AHAMIYATI	340-349
<i>Begimova Nasiba Xudayberdievna</i> FARZANDLIKKA OLISH INSTITUTINING TADRIJIY RIVOJLANISHI	350-358
<i>Yo'ldoshbekov Anvar</i> NAQDSIZ HISOB-KITOB LAR VA RAQAMLI NAZORAT TIZIMLARINING HUQUQIY AHAMIYATI	359-367
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i> EVRISTIK TA'LIM NAZARIYASIDA TA'LIM OLUVCHINING MUSTAQIL FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI	368-372
<i>Shukurov Mirjalol Norpulatovich</i> YAKKAKURASHCHILARNI TEXNIK USULLARIGA O'RGATISHDA KLAS TER USLUBIDAN FOYDALAN HOLDA TAKOMILLASHTIRISH	373-377
<i>Tilyabayev Kamil Zaitjonovich</i> O'ZBEK TILINING O'RGANILISHI VA DEKOLONIZATSIYASIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR: (DE)KOLONIAL HIS-TUYG'ULAR, MILLAT VA O'Z-O'ZINI ANGLASH	378-383
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li</i> SHARQ MUTAFAKKIRLARNING FALSAFIY QARASHLARI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA VALEOLOGIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM PEDAGOGIK OMILI SIFATIDA.....	384-388
<i>Xo'jamqulov Rasulbek Qurbon o'g'li</i> KOMPYUTER GRAFIKASI TEXNOLOGIYALARINI LOYIHA ASOSIDA O'QITISHGA INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK SAMARADORLIGI	389-393
<i>Badalov Ulug'bek Xikmatovich</i> GEOGRAFIYA FANI DARSLARIDA ONLAYN GIS TIZIMLARIDAN FOYDALANISH.....	394-398

<i>Anvarjonova Nodirakhon Nasimbek qizi</i> IS EXPLICIT GRAMMAR INSTRUCTION STILL PEDAGOGICALLY JUSTIFIED? A CRITICAL RECONSIDERATION OF ITS ROLE IN CONTEMPORARY ENGLISH LANGUAGE EDUCATION.....	399-406
<i>Imomov Fozil Shakarbek o'g'li</i> TEMPERAMENT NAZARIYASI VA INDIVIDUAL PSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR ASOSIDA GRAFIK FAOLIYATNI TASHKIL ETISH: PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA VA SAN'AT TERAPIYASI KONTEKSTIDA.....	407-412
<i>Курбанбаев Джавод Аминбаевич</i> КОГНИТИВНЫЕ И ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВЫ ЛЕКСИЧЕСКИХ ГЛОССАРИЕВ В ЯЗЫКОВОМ ОБРАЗОВАНИИ	413-417
<i>Eshnazarova Farida Jo'raqulovna</i> JAMOADA LIDERLIK VA UNING SIFATLARI (SPORT JAMOALARI MISOLIDA).....	418-421
<i>Yuldasheva Muhayyo Alimbaevna</i> AVTOMOBILLARDA TASHISH VA HARAKAT XAVFSIZLIGINI TASHKIL ETISH FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARINING O'RNI.....	422-429
<i>Umarov Komil, Sobirov Orif, Sultanov Rustam, Egamberdiyev Abdullo</i> YUQORI MALAKALI GANDBOLCHILAR MASHG'ULOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	430-435
<i>Doniyorova Gulnoza Anvar qizi, Kurbanova Gulnoz Negmatovna</i> INTERAKTIV VOSITALAR VA AXBOROT RESURSLARIDAN FOYDALANISH ORQALI KASBIY KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI.....	436-441
<i>Nafasov Arslon Komilovich</i> PEDAGOGIK TA'LIM KLASTERI YO'NALISHIDA TARIX O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	442-447
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna, Qalandarova Sevinch Aqiljon qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV SALOHİYATINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH	448-453

Received: 15 January 2026
Accepted: 2 February 2026
Published: 14 February 2026

Article / Original Paper

THE SIGNIFICANCE OF LEARNING NEW WORDS BY HEART IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Fozilov Arabjon Nozimjon o'g'li

Head Teacher

Andijan City Technical School No. 2

English Teacher

Abstract. Most foreign language learners do not seem to yet fully understand that memorizing vocabulary is a very important task. In spite of not having much experience in the field of education, I have observed that students are indifferent to memorizing new words. In General, without vocabulary, it is impossible to develop the four main skills of a foreign language: listening, reading, speaking and writing comprehension. Despite existing many articles and books about vocabulary memorization, this article is written with the intention of complementing and enriching the previous ones and in the hope that it will be equally useful for both students and teachers.

Keywords: learning by heart words, language learners, foreign language, memory, memory-enhancing products, short-term memory, long-term memory.

CHET TILLARINI O'RGANISHDA SO'Z YODLASHNING AHAMIYATI

Fozilov Arabjon Nozimjon o'g'li

Magistr

Bosh o'qituvchi

Andijon shahar 2 – son texnikumi

Ingliz tili o'qituvchisi

E-mail: fozilovarabjon@gmail.com

Annotatsiya. Hozirgi ko'pchilik chet tili o'rganuvchilar so'z yodlash juda ahamiyatli ish ekanini hali to'liq anglab yetmaganga o'xshaydi mening nazarimda. Ta'lim sohasida hali tajribam juda katta bo'lmasada, o'quvchilar yangi so'zlarni yodlashga loqayd bo'layotganligini kuzatdim. Tabiiyki, so'z boyligi bo'lmasa, chet tilidagi to'rtta asosiy ko'nikma: tinglab tushunish, o'qib tushunish gapirish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirib bo'lmaydi. Shu kunga qadar ko'plab tilshunoslar so'z yodlash usullari haqida ko'plab maqolalar va kitoblarni yozishgan bo'lsada, bu maqola ham oldingilarni to'ldirib boyitadi degan niyatda va o'quvchi va ustozlar uchun birdek foydali bo'ladi degan umidda yozilyapti.

Kalit so'zlar: so'zlar yodlash, til o'rganuvchilar, chet tili, xotira, xotirani mustahkamlovchi maxsulotlar, qisqa muddatli xotira, uzoq muddatli xotira

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6I2Y2026N23>

Kirish. Chet tillarini o'rganish ko'plab imkoniyatlar eshigini ochishi hozirgi kunda hech kimga sir emas. Frank Smitni shunday gapi bor: One language sets you in a corridor for life, two languages open every door along the way. Ya'ni bir til sizni hayot soqmoqlariga olib chiqadi, Ikkitasi esa yo'ldagi barcha to'siqlarni yengishga yordam beradi[1]. Biror bir chet tilini o'rganishda xoh u ingliz tili bo'lsin xoh u nemis tili yoki boshqa bir til bo'lsin, so'z yodlash ya'ni lug'at boyligi – bu jarayonning asosiy qismini tashkil qiladi. Har qanday tilni mukammal o'zlashtirish uchun u tildagi so'zlarni yodlash va bu orqali so'z boyligini doimiy ravishda oshirib

borish til o'rganuvchilar uchun nihoyatda zarur hisoblanadi. Tilshunos olimlarning yozishicha, so'z boyligi yetarli darajada shakllanmaguncha til o'rganuvchilarda erkin muloqot qila olish ko'nikmasi shakllanmaydi[4]. Bu esa nafaqat tilni bilish darajasini oshiradi, balki madaniyatlararo aloqalarni rivojlantirishga, kasbiy ko'nikmalarni takomillashtirishga va eng asosiysi shaxsiy rivojlanishga katta hissa qo'shadi.

Hech kimga sir emaski, so'z yodlashda xotira juda muhim ahamiyatga ega. Xotira inson miyasining bir qismidir. U hayotda bo'lib o'tgan voqea hodisalarni miyaga saqlab olish va uni esga tushirishdan iborat aqliy faoliyat hisoblanadi. Shu sababli so'zlarni, qoidalarni, talaffuzni va barcha o'rganiladigan yangi narsalarni eslab qolish xotiraning vazifasidir [1]

Xotiraning ikki turi bor:

Qisqa muddatli xotira

Uzoq muddatli xotira

Qisqa muddatli xotira – o'z nomi bilan yodlangan narsani ma'lum bir muddat eslab qolib, so'ng uni esdan chiqarib yuboradigan xotiradir. Miya qabul qilgan ma'lumotlar uzoq vaqt saqlab qolinadigan xotira esa uzoq muddatli xotira deyiladi. So'z yodlash usullari turli xil ekanligining asosiy sababi shundaki, yodlangan ma'lumotni qisqa muddatli xotiradan uzoq muddatli xotiraga o'tkazishdir [1]. Bundan tashqari til o'rganuvchi bu xilma-xil usullardan o'ziga yaxshi natija beradigan bitta usulni tanlab olishi kerak bo'ladi. Daryo.uz da e'lon qilingan xotirani mustahkamlovchi 9 mahsulotni keltirib o'tgandan so'ng, so'z yodlashning xilma-xil usullari haqida so'z yuritimiz.

Xotirani yaxshilashga yordam beradigan mahsulotlardan biri **pista va yong'oqlardir**. Ularda juda ko'p E vitaminlari mavjud. Shu bilan birga pista va yong'oq organizmda qarish jarayonini sekinlashtiradigan, yoshlikni saqlaydigan va inson salomatligini sezilarli darajada yaxshilaydigan moddalarni o'z ichiga oladi [5].

Zig'ir urug'i – Omega 3 yog' kislotalariga boy. Bu kislota hissiy ma'lumotlarni qayta ishlash uchun mas'ul bo'lgan miya yarim korteksi maydonining ishlashida javobgar DHA (dokozegeksayen kislota) ishlab chiqarish uchun ishlatiladi [5].

Kakao — xotira va o'rganish uchun mas'ul bo'lgan miya sohalariga yaxshi ta'sir ko'rsatadigan maxsus antioksidantlar mavjud. Shu sababli shifokorlar tushdan keyin tarkibida kakao miqdori ko'p bo'lgan (kamida 75%) shokolad iste'mol qilishni tavsiya qiladilar [5].

Ko'k choy – biz o'zbeklarning xonadonida har kuni ichiladigan ichimlikdir. U ham organizm, ham miya salomatligini mustahkamlovchi noyob ichimlik hisoblanadi. Ko'k choy saraton va ruhiy kasalliklarning oldini olishga hissa qo'shadi. Uning tarkibidagi kofein miya faoliyatini va xotirani yaxshilaydi [5].

Har qanday ko'katlar kabi **ismaloq** ham organizm uchun juda foydali, ayniqsa miya uchun. Ismaloq faol ishlash, xotira va e'tiborni o'z ichiga olgan kognitiv funksiyalarni yaxshilash uchun yordam beradigan barcha narsalarni o'z ichiga oladi [5].

Tuxum xolin moddasiga boy. Xolinni yetarli miqdorda iste'mol qilish xotiraning kalitidir [5]. Lekin hozirgi kunda magazinlardagi tuxumlardan ko'ra uygda boqiladigan tovuqlarning tuxumlarini sotib olish maqsadga muvofiq deb o'ylayman.

Qorag'at (Черная смородина) tarkibida marganets mavjud bo'lib, eng avvalo ko'rish qobiliyatini kerakli darajada yaxshilab turadi. Qorag'atning yana bir foydali tomoni shuki, u

miyani rag'batlantiradi va xotirani yaxshilaydi. Bundan tashqari uning tarkibidagi, C va K vitaminlari miya hujayralarini stressdan himmoya qiladi [5].

Olma. Ushbu meva juda ko'p foydali vitaminlarni o'z ichiga oladi. Inglizlar *An apple a day keeps the doctor away* deyishadi, bu degani bir kunda bir dona olma iste'mol qilinsa, shifokor huzuriga borishning keragi yo'q, degan ma'noni anglatadi. Aniqrog'i, olma antioksidant flavonoid kvarsetinni o'z ichiga oladi, u xotirani yo'qotishdan va miya faoliyatining pasayishidan himmoya qiladi [5].

Albatta yuqorida keltirilgan narsalardan boshqa xotirani kuchaytiradigan mahsulotlar ham bor. Shulardan bir nechtasi misol tariqasida berildi.

Endi esa Sh. Rahmonov va I. Sattibaevlar tomonidan yozilgan "So'z yodlash sirlar" kitobida berilgan so'z yodlash usullaridan ba'zilarini quyida bayon qilamiz.

Daftar tutishga e'tibor berish kerak. Lug'at yoziladigan daftar iloji boricha til o'rganuvchi yonida olib yurishga qulay bo'lishi kerak [2]. Har xil rangli ruchkalardan foydalanish so'zlarga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Har bir so'z turkumiga alohida rangdan foydalanish so'zni oson ajratib olishga yordam beradi. Misol uchun: sifat so'z turkumidagi so'zlar yashil rangda, fe'llar qora, otlar esa qizil rangda [3]. Shaxsan menda so'zlarni yodlash uchun daftar tutish usuli juda yaxshi ish beradi. Men daftarni uch ustunga bo'lib olaman. Birinchi ustunga Inglizcha so'zni, ikkinchi ustunga uning transkripsiyasini va uchinchi ustunga so'zning tarjimasini yozaman. Har bir so'zni transkripsiyasi bilan yozib yodlash to'g'ri talaffuzni ham rivojlantiradi. O'quvchilarimga ham shu usulni tavsiya qilib, darslik kitobidagi har bir bilmagan so'zlarini yozib yodlash kerakligini aytaman. Masalan A1 darajadagi kitobda berilgan har bir so'z yozib chiqilsa taxminan 1000 -1200 ta lug'at boyligi hosil bo'ladi. A1 dan B2 darajagacha shunday yozib yodlansa, o'quvchi taxminan 4000- 4500 so'z boyligiga ega bo'ladi. Bu so'zlarning asosiy qismi faol so'zlar bo'lib, Ingliz tilidan turli sertifikat imtixonlarida rosa asqotadi.

Gap tuzish. Har bir yozilgan so'zga o'quvchi mustaqil gap tuzishi mumkin yoki yangi so'z ishtirok etgan gapni kitobdan ko'chirishi mumkin. Nafaqat gap balki yangi so'z ishtirok etgan frazalar, iboralarni ham qo'shib yodlash foydali bo'ladi. Masalan *herd* so'zini yodlash o'rniga *herd of cattle* yoki *occur* fe'lini yodlamoqchi bo'lsangiz *if any problems occur* iborasi bilan yodlash sizga hayotda birgina holatda bo'lsa ham o'sha so'zni ishlatishga yordam beradi [5].

Bir — biriga aloqador so'zlarni birgalikda yodlash ham eng mashhur va foydali usullardan biri hisoblanadi. Masalan, **market** – *bozor* so'zi bilan birgalikda **sell** – *sotmoq*, **store**, **shop** – *do'kon* sinonimlari, **grocery** – *oziq-ovqat rastasi*, **sale** – *chegirma* kabi so'zlarni birga yozish market so'zini eslab qolishga yordam beradi [5].

So'zlarni guruhlariga bo'lib yodlash va ularni tartibga solish orqali ham qayta eslash oson bo'ladi. Bunda ma'lum bir so'z va undan yasalgan boshqa so'zlar bir guruhga jamlanadi [5]. Misol uchun, *use* – foydalanmoq so'zini bilish orqali *useful* – foydali, *misuse* – noto'g'ri foydalanmoq, *reuse* – qayta foydalanmoq, *usable* – foydalansa bo'ladigan, tarzda yozib yodlash ham samarali usullardan biridir.

O'ziga xos va yangicha so'z yodlash usullarini o'zingiz kashf qiling. Bir o'quvchi so'z yodlashda telefonidan foydalanib yangi so'zlarni tarjimalari bilan eshitish uchun, ularni audio shaklda yozib olar ekan. Keyinroq bo'sh vaqtida o'sha audio yozuvlarni eshitishga odatlangan ekan. Yana bir o'quvchi o'zining noodatiy usuli bilan ko'p so'zlarni yodlagan ekan.

U har safar audio kitobni olib, uni tarjima qilib, uni hafta davomida 30 marta eshitib, hamma soʻzlarni toʻliq yodlaganiga ishonch hosil qilgandan keyin yangi kitobni olib uni yodlashga kirishar ekan. Bu usul orqali u ham soʻzlashuv koʻnikmasini, ham soʻz boyligini va oʻqib tushunish koʻnikmasini rivojlantirishga harakat qilar ekan [5]. Bunga muqobil ravishda til oʻrganuvchilar oʻzlari oʻqiyotgan darslik kitobidagi audiolarni har birini diktant shaklda yozib borishlarini ham tavsiya qilaman. Bu har bir oʻquvchi oʻz qobiliyatiga koʻra audiodagi har bir gapdan keyin yoki har ikkita gapdan keyin *pause* qilib eshitganlarini yozib boradi. Bu usul ham tishlab tushunish, yozish koʻnikmasi va soʻz boyligini rivojlanishiga sabab boʻladi.

Xulosa qilib aytganda, til oʻrganuvchilar va aqliy faoliyat bilan shugʻullanuvchilar xotirani mustahkamlash uchun ham ovqatlanish ratsioniga eʼtibor berishlari, ham maʼlum bir usulni tanlab, uni qatʼiy intizom asosida davom ettirishlari lozim boʻladi. Til oʻrganuvchi soʻz yodlash usulini tanlashda, har bir usulni oʻzida sinab koʻrib, qaysi usul bilan koʻproq soʻz yodlab natijaga erishsa, oʻsha usulni tanlab olishi kerak boʻladi. Bitta usul hamma oʻquvchiga birdek mos kelmasligi bu albatta tabiiy holat. Agar mavjud usullar soʻz yodlashga yordam bermasa, oʻquvchi oʻzi uchun gʻayrioddiy usulni kashf etishi lozim, xuddi yuqorida misol sifatida keltirilgan oʻquvchilarining usullariga oʻxshab. Til oʻrganish, ilm-fan bilan shugʻullanish bu aqliy faoliyat va aqliy faoliyat bilan shugʻullanuvchilar tarkibida shakar miqdori meʼyordan ortiq boʻlgan mahsulotlarni, ayniqsa rangli gazli ichimliklarni isteʼmol qilishni iloji boricha kamaytirishi ham tavsiya etiladi. Chunki meʼyordan ortiq shakar isteʼmol qilish miya va aqliy faoliyatimizga salbiy taʼsir qilar ekan. Qisqa qilib aytganda til oʻrganuvchilar tilni oʻrganish davomida oʻzlarining kun tartibiga, ovqatlanish ratsioniga eʼtibor berib, til oʻrganish uchun oʻzlari tanlab olgan yoki oʻqituvchilari tavsiya qilgan usulga qatʼiy intizom asosida amal qilib borsa, albatta til oʻrganishda koʻzlangan natijaga erishadilar.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. S.Shermamatova YANGI SOʻZ YODLASHNING SAMARALI USULLARI Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 3(4), April, 2023
2. Shohruh-Mirzo Rahmanov, Iskandar Sattibaev ``SOʻZ YODLASH SIRLARI`` Istiqlol Nuri nashriyoti 2015
3. Turgʻunova Hilolaxon ``SOʻZ YODLASHNING SAMARALI USULLARI`` OʻZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI 20.06.2024
4. Usmonova Zamira Jaxongirovna ``XORIJLIK TALABALARGA SOʻZ YODLATISH ORQALI NUTQINI OʻSTIRISH`` Raqamlashtirish davrida oʻzbek tilini davlat tili va xorijiy til sifatida oʻqitish masalalari: mahalliy va xorijiy tajriba. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17450592>
5. <https://daryo.uz/uz/2022/08/15/xotirani-mustahkamlashga-yordam-beradigan-9-ta-mahsulot> 15.08.2022

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (6) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).